



Βρυξέλλες, 8 Ιουνίου 2020
(OR. en)

8668/20

SOC 400
EMPL 316
SAN 190
EDUC 252
ECOFIN 487

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: CM 2525/20

Θέμα: **Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τις δημογραφικές
προκλήσεις - Μελλοντική πορεία**

Διαβιβάζονται συνημμένως στις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα «Δημογραφικές προκλήσεις – Μελλοντική πορεία», όπως εγκρίθηκαν με γραπτή διαδικασία στις 8 Ιουνίου 2020.

Δημογραφικές προκλήσεις - Μελλοντική πορεία

Συμπεράσματα του Συμβουλίου

ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ότι

1. Σύμφωνα με το στρατηγικό θεματολόγιο 2019-2024, πρέπει να ανανεωθεί η βάση για μακροχρόνια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και να ενισχυθεί η συνοχή στην ΕΕ. Προς τούτο, είναι αναγκαίο να επιτύχουμε ανοδική σύγκλιση των οικονομιών μας και να αντιμετωπίσουμε μια σειρά προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένης της δημογραφικής αλλαγής.
2. Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων χρησιμεύει ως οδηγός για την επίτευξη ικανοποιητικών εργασιακών και κοινωνικών αποτελεσμάτων για μια κοινωνικά δίκαιη και πρόσφορη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα, την ψηφιοποίηση και τη δημογραφική αλλαγή.
3. Η έξαρση και εξάπλωση της πανδημίας COVID-19 αποτελεί μια πρωτοφανή παγκόσμια πρόκληση που θα επηρεάσει ποικιλοτρόπως τους διάφορους τομείς των κοινωνιών μας, τις οικονομίες, τις αγορές εργασίας, τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής φροντίδας, τους προϋπολογισμούς των οικογενειών και την καθημερινότητα των πολιτών μας, επιφέροντας ενδεχομένως νέες δημογραφικές προκλήσεις.
4. Οι αλλαγές στον τομέα του κλίματος, της τεχνολογίας και της δημογραφίας επηρεάζουν και μετασχηματίζουν τις κοινωνίες και τον τρόπο ζωής μας.¹ Δεδομένου ότι η βιώσιμη ανάπτυξη και η οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς απαιτούν ανθρώπινο δυναμικό και νέες, καινοτόμες λύσεις, η δημογραφική ανανέωση πρέπει να υποστηριχτεί σε όλα τα κράτη μέλη και θα πρέπει να της δοθεί η ίδια προτεραιότητα με την κλιματική ουδετερότητα και την ψηφιοποίηση σε επίπεδο ΕΕ. Θα πρέπει να προβλέπεται και να αντικατοπτρίζεται σε όλες τις μελλοντικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής κατά οριζόντιο τρόπο.

¹ Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019-2024.

5. Η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού εντός της ΕΕ αλληλεπιδρά με τις δημογραφικές αλλαγές, επιφέροντας άμβλυνση των δημογραφικών πιέσεων σε ορισμένες περιοχές και, ταυτόχρονα, επιδείνωση της κατάστασης σε άλλες. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις ελευθερίες της Ένωσης και θα πρέπει να διασφαλιστεί η άσκησή της. Ενώ έχει διευκολύνει την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού εντός της ΕΕ, έχει επίσης προκαλέσει διάφορα φαινόμενα στις επιμέρους περιοχές της Ένωσης: διαρροή εγκεφάλων, προσέλκυση εγκεφάλων, ανάκτηση εγκεφάλων, κυκλοφορία εγκεφάλων και, γενικότερα, συρρίκνωση του πληθυσμού. Είναι σημαντικό να παρασχεθούν στις περιοχές που υστερούν οι συνθήκες που θα τις καταστήσουν πιο δυναμικές και ελκυστικές, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην αειφόρο ανάπτυξή τους.
6. Κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας πανδημίας COVID-19, θα πρέπει να διατηρηθεί πλήρως η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, ενώ ταυτόχρονα θα λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα που αποσκοπούν στην πρόληψη της εξάπλωσης του ιού και στην προστασία των δικαιωμάτων και της υγείας των ευάλωτων εργαζομένων.
7. Στο διάστημα μεταξύ 2023 και 2060, το ευρωπαϊκό εργατικό δυναμικό (ηλικίας 20-64 ετών) προβλέπεται να μειωθεί κατά 8,2 % (περίπου 19 εκατομμύρια άτομα). Αυτός ο συρρικνωμένος πληθυσμός σε ηλικία εργασίας αναμένεται να συνεισφέρει στη χρηματοδότηση της παροχής συντάξεων και υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης προς μια ταχέως αυξανόμενη ομάδα συνταξιούχων, που θα ασκήσει πίεση στη βιωσιμότητα και την επάρκεια των συνταξιοδοτικών συστημάτων². Για να διατηρηθεί η οικονομική ανάπτυξη, είναι σημαντικό να γίνουν επενδύσεις σε δεξιότητες ώστε να αυξηθεί η παραγωγικότητα και να αξιοποιηθεί πλήρως το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό με την ενσωμάτωση των γυναικών και των, επί του παρόντος, υποεκπροσωπούμενων ομάδων, ιδίως των νέων, των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία, καθώς και να εξεταστούν, όπου κρίνεται αναγκαίο, οι δυνατότητες της νόμιμης μετανάστευσης με σκοπό να μετριαστεί η συρρίκνωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, με σεβασμό ταυτόχρονα των εθνικών αρμοδιοτήτων.

² Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε βάθος ανάλυση: «Δημογραφική προοπτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019».

8. Οι δημογραφικές τάσεις στην ΕΕ δείχνουν σαφή σημάδια της γήρανσης του πληθυσμού, με ποσοστά γονιμότητας ενίοτε σημαντικά χαμηλότερα από το επίπεδο αναπλήρωσης του 2,1.³ Σχεδόν το ένα πέμπτο (19,7 %) του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ είναι άνω των 65 ετών, ενώ η εν λόγω ομάδα αναμένεται να αντιπροσωπεύει το 28,5 % του συνόλου του πληθυσμού έως το 2050.⁴ Τα ανωτέρω στοιχεία καταδεικνύουν μια σταθερή αύξηση του δείκτη εξάρτησης. Μια γηράσκουσα κοινωνία δημιουργεί προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και για την κοινωνία στο σύνολό της. Θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη στήριξη δραστηριοτήτων σε ευρύ φάσμα τομέων. Καθώς ζούμε μακροβιότερη και υγιέστερη ζωή χάρη στην πρόοδο που σημειώνεται, μεταξύ άλλων τομέων, στην ιατρική και τη δημόσια υγειονομική περίθαλψη, την κοινωνική ασφάλιση και την εξάλειψη της φτώχειας, θα αναδυθούν νέες ευκαιρίες στις οικονομίες παροχής φροντίδας για ηλικιωμένους. Εκτός από την οικονομική της σημασία, η «αργυρή οικονομία» θα πρέπει να θεωρείται ένδειξη κοινωνικής και πολιτισμικής προόδου και να συνδέεται με μια θετική και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς ταυτότητα για τους ηλικιωμένους στην Ευρώπη. Η αύξηση του προσδόκιμου ζωής και η βελτίωση της ποιότητας ζωής εκλαμβάνονται ως επιτυχία του κοινωνικού μοντέλου το οποίο εντάσσεται στο πλαίσιο των βασικών αξιών της ΕΕ. Ως εκ τούτου, ένας πρώτος στόχος όσον αφορά τη γήρανση του πληθυσμού είναι να υπάρξει επικέντρωση σε καλά στοχευμένες πολιτικές και στην παροχή ενός ολοκληρωμένου, κατάλληλου ανά ηλικία συστήματος υγειονομικής περίθαλψης καθόλη τη διάρκεια της ζωής, ιδίως στην περίπτωση των εξαρτώμενων προσώπων.
9. Οι ηλικιωμένοι είναι πολύτιμο κομμάτι της κοινωνίας και, για το λόγο αυτόν, θα πρέπει να έχουν ουσιαστική κοινωνική συμμετοχή στο μέγιστο εφικτό βαθμό και να έχουν μια αξιοπρεπή και όσο το δυνατό πιο ανεξάρτητη ζωή, περιλαμβανομένων και των ηλικιωμένων με αναπηρία. Σύμφωνα με τις δημογραφικές τάσεις, συμπεριλαμβανομένης της ταχείας γήρανσης του πληθυσμού και του μεγαλύτερου προσδόκιμου ζωής, προβλέπεται ότι θα αυξηθεί στην Ευρώπη τόσο η ανάγκη για προαγωγή της υγείας και της ευημερίας και για μακροχρόνια φροντίδα όσο και η επιβάρυνση στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και συντάξεων. Η προβληματική αυτή θα πρέπει να εκληφθεί ως ευκαιρία για ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, νέων θέσεων εργασίας και νέων μορφών συνεργασίας, καθώς και για κοινωνική ανάπτυξη. Η πρόσβαση στην τεχνολογία και την ψηφιοποίηση στις υπηρεσίες πρόνοιας μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο: «Μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις», 14 Ιανουαρίου 2020.

⁴ «Η γήρανση στην Ευρώπη - Κοιτάζοντας τις ζωές των ηλικιωμένων στην ΕΕ», έκδοση 2019.

10. Η ενεργός ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία είναι ουσιαστικής σημασίας. Οι νέοι μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι λόγω της μεταβατικής περιόδου την οποία διέρχονται στη ζωή τους, της έλλειψης επαγγελματικής εμπειρίας ή ακόμη και βασικών δεξιοτήτων, της ανεπαρκούς εκπαίδευσης ή κατάρτισης, της ελλιπούς κάλυψης κοινωνικής προστασίας, της περιορισμένης πρόσβασης σε χρηματοδοτικούς πόρους και των επισφαλών συνθηκών εργασίας⁵.
11. Η ανατροφή των παιδιών αποτελεί μια μακροχρόνια προσπάθεια, ενώ οι δημογραφικές πολιτικές, για να είναι αποτελεσματικές, πρέπει να είναι αξιόπιστες και διαρκείς. Οι επενδύσεις σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορούν να συμβάλουν στη δημογραφική ανανέωση και να έχουν σημαντικά θετικά αποτελέσματα, ιδίως για παιδιά μειονεκτούντος κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου, συντελώντας στη βελτίωση της ανθεκτικότητας του μελλοντικού εργατικού δυναμικού έναντι των δημογραφικών προκλήσεων, καθώς και στην επίτευξη καλύτερων κοινωνικών αποτελεσμάτων καθόλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής.
12. Οι στόχοι της Βαρκελώνης όσον αφορά τη διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας και οικονομικά προσιτών κέντρων παιδικής φροντίδας για παιδιά προσχολικής ηλικίας (90 % των παιδιών ηλικίας τριών ετών έως την ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης και 33 % των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών που συμμετέχουν σε εγκαταστάσεις παιδικής φροντίδας), θα πρέπει να υλοποιηθούν περαιτέρω στα κράτη μέλη που υστερούν προκειμένου να εξασφαλιστεί ανοδική σύγκλιση.
13. Οι δημόσιες πολιτικές θα πρέπει να σχεδιάζονται για να δημιουργούν τις συνθήκες και, μεταξύ άλλων, το οικονομικό περιβάλλον που θα επιτρέπουν στα άτομα και στις οικογένειες να έχουν όσα παιδιά επιθυμούν και να απολαμβάνουν καλύτερη ποιότητα ζωής, να ζουν με ασφάλεια και να επιτυγχάνουν ισορροπία μεταξύ της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής και των ευθυνών φροντίδας.
14. Η οδηγία του 2019 για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής αποσκοπεί στην επίτευξη ίσων ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία, διευκολύνοντας τη συμφιλίωση της εργασίας, της οικογενειακής ζωής και των ευθυνών φροντίδας για τους εργαζόμενους που είναι γονείς ή φροντιστές, και προωθώντας τον ίσο καταμερισμό αυτών των ευθυνών, όπως κατοχυρώνεται επίσης στην υπ' αριθ. 9 αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

⁵ Σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία - 2013/C 120/01.

15. Λόγω της αστικοποίησης, των ανεπαρκών ευκαιριών απασχόλησης, των χαμηλών εισοδημάτων και των ελλειπών υπηρεσιών, πολλές αγροτικές και νησιωτικές περιοχές βλέπουν τον πληθυσμό τους να μειώνεται, με αποτέλεσμα να αυξάνεται το χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, πράγμα το οποίο απαιτεί την υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης των περιοχών αυτών με βάση τις ιδιαιτερότητές τους.
16. Η αύξηση των μεταφορικών συνδέσεων και η περαιτέρω ανάπτυξη των δημόσιων μεταφορών επιτρέπουν στα άτομα να κυκλοφορούν ελεύθερα, με την αντιμετώπιση των κενών συνδεσιμότητας και, ως εκ τούτου, ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή.
17. Η δημογραφική αλλαγή προσφέρει μια ευκαιρία για προσαρμογή των συστημάτων συνταξιοδότησης, υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας φροντίδας. Η ενεργός και υγιής γήρανση, υποστηριζόμενη από αποτελεσματικά συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και ευέλικτα, κατάλληλα και προσαρμοσμένα στην περίπτωση πρότυπα φροντίδας, καθώς και η απασχολησιμότητα του γηράσκοντος πληθυσμού, είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και φροντίδας. Η βελτίωση της κάλυψης, της προσβασιμότητας, της επάρκειας και της βιωσιμότητας είναι καίριας σημασίας για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας⁶ και την ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους στις κρίσεις του συστήματος υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, όπως στην περίπτωση της παγκόσμιας πανδημίας COVID-19.
18. Η ΕΕ κινείται επί του παρόντος προς μακροβιότερες κοινωνίες, χαμηλής γονιμότητας και καλύτερου μορφωτικού επιπέδου. Μπορεί να σχηματιστεί μια ολοκληρωμένη, ακριβής και τεκμηριωμένη εικόνα της τρέχουσας κατάστασης και των μελλοντικών προοπτικών, με την εξέταση δεδομένων για τη μετανάστευση, τη γονιμότητα και τη θνησιμότητα⁷, σε συνδυασμό με το μορφωτικό επίπεδο και τα πραγματικά επίπεδα δεξιοτήτων, το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό και άλλους κοινωνικοδημογραφικούς δείκτες. Η τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής απαιτεί έγκυρα, σχετικά και επίκαιρα δεδομένα, με ανάλυση κατά φύλο και ηλικία. Τα συνεχώς επικαιροποιούμενα δεδομένα για τις δημογραφικές διεργασίες και τους παράγοντες που τις επηρεάζουν καθώς και για τις ειδικές ανάγκες και προτιμήσεις των γυναικών και των ανδρών όλων των ηλικιακών ομάδων, συνιστούν ένα βασικό εργαλείο για τη χάραξη των δημογραφικών πολιτικών και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους.
19. Κατά το σχεδιασμό των δημογραφικών πολιτικών, απαιτείται σε μεγάλο βαθμό διατομεακός συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των κοινωνικών, οικογενειακών, υγειονομικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών απασχόλησης, εκπαίδευσης και φροντίδας, που θα περιλαμβάνουν το σύνολο των οικονομικών τομέων, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών συνθηκών κάθε κράτους μέλους.

⁶ Κοινή έκθεση για την απασχόληση - 6346/20.

⁷ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/population/overview>

20. Το κλειδί της επιτυχίας είναι ο αποτελεσματικός συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ όλων των επιπέδων διακυβέρνησης: ήτοι, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε συνδυασμό με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων, που θα συνεργάζονται σε όλα τα επίπεδα ώστε να υπάρξει αποτέλεσμα.

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΟΤΙ

21. Η διερευνητική γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με τίτλο «Οι δημογραφικές προκλήσεις στην ΕΕ υπό το πρίσμα των οικονομικών και αναπτυξιακών ανισοτήτων», τονίζει ότι μια υψηλής ποιότητας, προσβάσιμη και οικονομικά προσιτή εκπαίδευση, φροντίδα και βοήθεια (για τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τους ηλικιωμένους) έχει καίρια σημασία για την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων και τη στήριξη της αύξησης του πληθυσμού.⁸
22. Το μήνυμα που μεταφέρεται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους για την ενεργό γήρανση (2012), ότι η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών μπορεί να αντέξει στη δοκιμασία της γήρανσης του πληθυσμού, εξακολουθεί να είναι επίκαιρο.
23. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομία της ευημερίας (2019) επισημαίνουν αρκετά βασικά στοιχεία για την ανθεκτικότητα των οικονομιών και των κοινωνιών μας και για τη μελλοντική τους ευημερία, συμπεριλαμβανομένης μιας προσβάσιμης και υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και δια βίου μάθησης, δίκαιων εργασιακών πολιτικών, επαρκών και βιώσιμων συστημάτων κοινωνικής προστασίας, πρόσβασης σε υπηρεσίες, ψηφιοποίησης και άλλων τεχνολογικών εξελίξεων,

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΑΛΕΙ τα κράτη μέλη:

24. ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΟΥΝ ένα πλαίσιο για τις δημογραφικές πολιτικές με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους·

⁸ <https://www.eesc.europa.eu/el/our-work/opinions-information-reports/opinions/demographic-challenges-eu-light-economic-and-development-inequalities-exploratory-opinion-request-croatian-presidency>.

25. ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΝ τρέχουσες και μελλοντικές αναντιστοιχίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, δεδομένου ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η παγκοσμιοποίηση και οι δημογραφικές αλλαγές διαμορφώνουν τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας μέσω της δημιουργίας και της καταστροφής θέσεων εργασίας καθώς και με τη μετατροπή της φύσης των υφιστάμενων επαγγελμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο των δημογραφικών αλλαγών στις διαδικασίες της αγοράς εργασίας προκειμένου να αξιοποιηθούν τα οφέλη του ψηφιακού μετασχηματισμού και της παγκοσμιοποίησης για τη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης σε όλες τις περιοχές·
26. ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΥΝ τη βελτίωση των επιπέδων δεξιοτήτων, μέσω οικονομικά προσιτής, προσβάσιμης και ποιοτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης χωρίς αποκλεισμούς, καθώς και μέσω της δια βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων, με σκοπό την αύξηση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και την υποστήριξη της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της προσωπικής ολοκλήρωσης, τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες·
27. ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΥΝ και ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ την απόκτηση δεξιοτήτων στον τομέα των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) παρέχοντας κίνητρα στους νέους, ιδίως τις νέες, να ακολουθήσουν σταδιοδρομίες STEM, να κινητοποιήσουν επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, την έρευνα, την καινοτομία και την τεχνητή νοημοσύνη, οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν την ΕΕ να αντιμετωπίσει τις δημογραφικές προκλήσεις καθώς και να ενισχύσουν την παραγωγικότητα και να στηρίξουν την οικονομική ανάπτυξη έναντι της συρρίκνωσης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, δημιουργώντας παράλληλα θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας που προσελκύουν ταλέντα·
28. ΝΑ ΑΥΞΗΣΟΥΝ την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της συμμετοχής των γυναικών και των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, ιδίως των νέων, των ηλικιωμένων εργαζομένων και των ατόμων με αναπηρία, καθώς και της βελτίωσης της ένταξης στην αγορά εργασίας όλων των ηλικιών και ομάδων, ώστε να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της δημογραφικής γήρανσης στη βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και να προαχθεί η ισότητα·
29. ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΟΥΝ κοινωνικές και εργασιακές πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς, που θα βασίζονται στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών, και ιδίως πολιτικές για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, προωθώντας τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, τις ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες, την παροχή προσβάσιμων και οικονομικά προσιτών υπηρεσιών παιδικής μέριμνας και μακροχρόνιας φροντίδας υψηλής ποιότητας, καθώς και την ίση κατανομή των οικιακών καθηκόντων και των ευθυνών φροντίδας μεταξύ γυναικών και ανδρών, ώστε να μπορούν οι γονείς ή τα άτομα με ευθύνες φροντίδας να συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό και στην κοινωνία·

30. ΝΑ ΣΗΜΕΙΩΣΟΥΝ ΠΡΟΟΔΟ στην εφαρμογή και τη διασφάλιση της αρχής της ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας για γυναίκες και άνδρες προκειμένου να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, τις αποδοχές και τις συντάξεις·
31. ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΥΝ την επένδυση στα παιδιά ως μορφή κοινωνικής επένδυσης που συνεπάγεται την ύψιστη απόδοση στο μέλλον. Αυτό περιλαμβάνει προσπάθειες για εξάλειψη του κύκλου της φτώχειας, από γενιά σε γενιά, με τη χρήση στοχευμένων επενδύσεων για τη μείωση της παιδικής φτώχειας·
32. ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ και να ΔΩΣΟΥΝ ΕΜΦΑΣΗ σε κατάλληλες και συντονισμένες πολιτικές που παρέχουν διάφορα είδη χρηματοδοτικής και άλλης στήριξης για τις οικογένειες, ιδίως για όσους μεγαλώνουν παιδιά (π.χ. άδεια μετ' αποδοχών, επιδόματα τέκνων, κατάλληλο σύστημα φορολογίας και παροχών, πρόνοιες επιδοτούμενης στέγασης και στήριξη για σπουδαστές), καθώς επίσης και σε καινοτόμες λύσεις·
33. ΝΑ ΤΟΝΙΣΟΥΝ τη σημασία της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ την ενεργό και υγιή γήρανση και ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΟΥΝ την πρόσβαση στην απαραίτητη υποστήριξη για τον γηράσκοντα πληθυσμό και τις οικογένειές τους, συμπεριλαμβανομένης της προσαρμοστικότητας των χώρων διαβίωσης, της ηλεκτρονικής υγείας και της τεχνητής νοημοσύνης, λόγω του αντίκτυπού τους στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της γήρανσης και της απώλειας αυτονομίας·
34. ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΟΥΝ την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού όσον αφορά τα δικαιώματα των ηλικιωμένων σε μια αυτόνομη, αξιοπρεπή και αυτοκαθοριζόμενη ζωή, καθώς και το δικαίωμα στην κοινωνική συμμετοχή, ακόμη και σε περιόδους κρίσης, όπως η τρέχουσα παγκόσμια πανδημία COVID-19, με την προώθηση της υγιούς και ενεργού γήρανσης, την επένδυση στην κοινωνική προστασία και την απόδοση προσοχής από κάθε άποψη στη θετική μεταχείριση των ηλικιωμένων·
35. ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ τα δικαιώματα των ηλικιωμένων με αναπηρία, εξασφαλίζοντας αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης και πλήρη συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας και ΝΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΟΥΝ τη συμβατότητα μεταξύ των συντάξεων αναπηρίας και των συντάξεων γήρανσης·
36. ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΝ τις προκλήσεις και ΝΑ ΕΠΩΦΕΛΗΘΟΥΝ από τις ευκαιρίες που απορρέουν από την αυξανόμενη ζήτηση για μακροχρόνια φροντίδα λόγω γήρανσης και ΝΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΟΥΝ τους τρόπους με τους οποίους η ψηφιοποίηση και η τεχνολογία στις υπηρεσίες πρόνοιας μπορούν να ενσωματωθούν καλύτερα στις υπηρεσίες φροντίδας, ώστε να βελτιωθεί η προσβασιμότητα και η παροχή υπηρεσιών·

37. ΝΑ ΚΑΘΟΡΙΣΟΥΝ τους τομείς και τις περιοχές που μπορεί να χρειάζονται παρέμβαση όσον αφορά την προσβασιμότητα στις μεταφορές, δεδομένου ότι η ελλιπής πρόσβαση στις μεταφορές συνεπάγεται, σε πολλές περιπτώσεις, ελλιπή πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση, στον πολιτισμό, στις αγορές εργασίας ή στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης·
38. ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΟΥΝ, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές περιστάσεις, πρόσβαση σε επαρκή κοινωνική προστασία για όλους τους εργαζομένους, ανεξάρτητα από το είδος και τη διάρκεια της εργασιακής σχέσης και υπό συγκρίσιμες συνθήκες, για τους αυτοαπασχολούμενους⁹¹⁰.
39. ΝΑ ΕΞΕΤΑΣΟΥΝ, όπου κρίνεται σκόπιμο, τις δυνατότητες της νόμιμης μετανάστευσης με σκοπό να μετριαστεί η συρρίκνωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, με σεβασμό ταυτόχρονα των εθνικών αρμοδιοτήτων·

ΚΑΛΕΙ τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές περιστάσεις και με σεβασμό του ρόλου και της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων:

40. ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ την εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ως απαραίτητου βήματος για την επίτευξη ίσων ευκαιριών και πρόσβασης στην αγορά εργασίας, δίκαιων εργασιακών συνθηκών καθώς και κοινωνικής προστασίας και ενσωμάτωσης·
41. ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΟΥΝ τεκμηριωμένες και αποτελεσματικές παρεμβάσεις πολιτικής σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων που απορρέουν από τη δημογραφική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας υψηλής ποιότητας μακροχρόνιας φροντίδας και της βιωσιμότητας και επάρκειας των συστημάτων κοινωνικής προστασίας·
42. ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΝ τις ανισορροπίες στο πλαίσιο της κινητικότητας εντός της ΕΕ με σκοπό να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή και να μετατραπεί η διαρροή εγκεφάλων σε κυκλοφορία εγκεφάλων ή σε προσέλκυση εγκεφάλων και ΝΑ ΕΠΙΔΙΩΧΘΕΙ η συνεχής αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανεπίδραση του εργατικού δυναμικού, λαμβάνοντας υπόψη τη δυναμική φύση της αγοράς εργασίας και τον περιβαλλοντικό, τεχνολογικό και δημογραφικό μετασχηματισμό, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι περιφερειακές ανισότητες, η πληθυσμιακή συρρίκνωση της υπαίθρου και οι αστικές προκλήσεις·

⁹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους (2019/C 387/01).

¹⁰ Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

43. ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΣΟΥΝ τη βάση γνώσεων και τη σχετική κατανόηση και ΝΑ ΑΥΞΗΣΟΥΝ την επίγνωση της σημασίας της «αργυρής οικονομίας» και των ευκαιριών από το θετικό συνολικό αντίκτυπό της, που θα πρέπει να βασίζεται στην ισορροπία μεταξύ οικονομικών και ανθρώπινων αναγκών·
44. ΝΑ ΔΩΣΟΥΝ ΕΝΑΥΣΜΑ για καινοτόμες λύσεις που θα διευκολύνουν και θα παρέχουν προστιθέμενη αξία στη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας σύμφωνα με τις ικανότητες και τις κλίσεις τους, και που θα ενθαρρύνουν και θα υποστηρίζουν την υγιή και ενεργό γήρανση σε όλες τις πολιτικές και ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ τα δικαιώματα των ηλικιωμένων με αναπηρία·
45. ΝΑ ΑΥΞΗΣΟΥΝ την προσβασιμότητα σε οικονομικά προσιτές, υψηλής ποιότητας και, κατά περίπτωση, ολοκληρωμένες υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και σε υπηρεσίες για την οικογένεια, την υγεία, την απασχόληση, την εκπαίδευση, τη στέγαση, τη φροντίδα και τις μεταφορές, που μπορεί να είναι σημαντικοί παράγοντες για την άμβλυνση του αστικού/αγροτικού χάσματος·
46. ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΟΥΝ την ικανότητα μετριασμού των πιθανών νέων δημογραφικών προκλήσεων που αναδύονται λόγω της εμφάνισης της παγκόσμιας πανδημίας COVID-19 και ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΟΥΝ την ανθεκτικότητα της κοινωνίας·
47. ΝΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ την πρόοδο της εφαρμογής του κοινού ευρωπαϊκού χάρτη πορείας για μια πιο ανθεκτική, βιώσιμη και δίκαιη Ευρώπη¹¹ με στόχο μια συντονισμένη και χωρίς αποκλεισμούς στρατηγική για την υπέρβαση της τρέχουσας φάσης της παγκόσμιας πανδημίας COVID-19, και ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΟΥΝ το συντονισμό των οικονομικών στρατηγικών, προκειμένου να επέλθει η αποκατάσταση των παραγωγικών δραστηριοτήτων και της λειτουργίας των αγορών εργασίας·

ΚΑΛΕΙ την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

48. ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ μια κοινή βάση και ένα διαδραστικό μέσο σε ολόκληρη την ΕΕ για να εξασφαλιστούν έγκαιρα, συνεκτικά, αξιόπιστα, συγκρίσιμα και προσιτά δεδομένα, με ανάλυση κατά φύλο και ηλικία, για να αντιμετωπιστούν οι δημογραφικές εξελίξεις, και ΝΑ ΣΤΗΡΙΞΕΙ τις εθνικές πολιτικές για να αντιμετωπιστούν οι δημογραφικές προκλήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις δημογραφικές προοπτικές και τις εντοπιζόμενες επιπτώσεις των δημογραφικών αλλαγών στην ευρωπαϊκή κοινωνία, ιδίως υπό το φως της ανάκαμψης από την κρίση COVID-19·

¹¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication_-_a_european_roadmap_to_lifting_coronavirus_containment_measures_0.pdf

49. ΝΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΕΙ, κατά περίπτωση, κατάλληλη και διαφοροποιημένη στρατηγική, συμπεριλαμβανομένης μιας πιθανής στοχοθετημένης ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, για τα κράτη μέλη, τις αγροτικές περιοχές, τα νησιά και άλλες περιοχές τους που πλήττονται κατά τον πλέον οξύτερο τρόπο από τη μείωση του πληθυσμού, ιδίως όταν αυτή είναι αποτέλεσμα ανεπαρκών ευκαιριών απασχόλησης, υπηρεσιών ή μεταφορικών συνδέσεων, και η οποία θα σχεδιαστεί ειδικά για την προσέλκυση ατόμων σε αυτές τις περιοχές·
50. ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙ ότι όλες οι προτάσεις και πρωτοβουλίες πολιτικής συνοδεύονται από συνολικές εκτιμήσεις των δημογραφικών και εδαφικών επιπτώσεων, παράλληλα με τις εκτιμήσεις των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων, με στόχο να καταστούν οι περιοχές που υστερούν πιο δυναμικές και ελκυστικές, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ένωσης·
51. ΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙ ένα συνολικό προβληματισμό σχετικά με την πληθυσμιακή γήρανση και τις πλήρεις συνέπειές της, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνιων επιπτώσεων της στην οικονομία και την κοινωνία της ΕΕ, τον οποίο θα ακολουθήσουν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις αρμοδιότητες των κρατών μελών, με στόχο να μετατραπεί η συγκεκριμένη πρόκληση σε νέες ευκαιρίες και, ως εκ τούτου, να εξασφαλιστούν, μακροπρόθεσμα, βιώσιμα και χωρίς αποκλεισμούς συστήματα κοινωνικής προστασίας και οικονομική ανάπτυξη·
52. ΝΑ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ μια ξεχωριστή στρατηγική για τη μακροχρόνια φροντίδα με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, προκειμένου να διατηρηθεί η χωρίς αποκλεισμούς και χωρίς διακρίσεις οικονομική ανάπτυξη και να μετριαστούν οι κίνδυνοι και οι πιέσεις στα δημόσια οικονομικά και τις κοινωνικές δαπάνες που συνδέονται γενικότερα με τη γήρανση του πληθυσμού, συνεκτιμώντας την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής·
53. ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΕΙ εγκαίρως πρόταση για μια ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά·
54. ΝΑ ΕΙΣΗΓΗΘΕΙ να οριστεί το 2023 ως ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας·
55. ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙ ότι οι επενδύσεις μέσω των κονδυλίων της ΕΕ θα συμβάλουν με απτό τρόπο στην αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη την κινητικότητα εντός της ΕΕ, με τον προσδιορισμό ειδικών δράσεων για το μετριασμό των πλέον οξύτερων επιπτώσεων των δημογραφικών τάσεων και τη δημιουργία μέσων για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να διδαχθούν από τις εμπειρίες των άλλων·

56. ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙ ότι οι δημογραφικές προκλήσεις λαμβάνονται δεόντως υπόψη στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, ιδίως όσον αφορά τον αντίκτυπό τους στην οικονομία και στα συστήματα κοινωνικής προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες συνθήκες που υπάρχουν σε κάθε κράτος μέλος·

ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή Απασχόλησης και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας:

57. ΝΑ ΚΑΤΑΒΑΛΟΥΝ ΚΑΘΕ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ώστε να αναπτυχθούν και να επικαιροποιηθούν κατάλληλα σύνολα δημογραφικών δεικτών, με ανάλυση κατά φύλο και ηλικία, με βάση εκείνα που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος, και ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΟΥΝ, νέα σύνολα, όπου απαιτείται, με αναφορά στην αγορά εργασίας και την κοινωνικοοικονομική συνοχή και, κατά περίπτωση, σε συνεργασία με τα άλλα σχετικά προπαρασκευαστικά όργανα του Συμβουλίου που έχουν αρμοδιότητα, ιδίως στον τομέα της οικονομίας και των οικονομικών·
58. ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΥΝ την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών για την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων, με αναφορά στην αγορά εργασίας και την κοινωνικοοικονομική συνοχή·

ΚΑΛΕΙ την Επιτροπή και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας:

59. ΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΗΣΟΥΝ μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο των δημογραφικών εξελίξεων στην επάρκεια των συντάξεων και της μακροχρόνιας φροντίδας.